

**Законопроект України
«Про ринок
деревини»: шлях до
розвитку
чи занепаду?**

**Голова асоціації деревообробників та
лісозаготівельників Львівщини**

Микола Когут

На сьогоднішній день у деревообробній галузі склалася вкрай критична ситуація, пов'язана не тільки з війною, що триває, а й у результаті реформаторської діяльності в лісовій галузі.

Доступність деревини визначається обсягами її заготівлі та ціною реалізації. Обидва ці показники тісно пов'язані між собою. Якщо обсяги заготівлі деревини у 2019 р. становили близько 21 млн м³, то у 2024 р. лише близько 12,5 млн м³. Аналогічна картина спостерігається й у регіонах. Так, для прикладу, у Львівській області у 2019 р. заготовлено близько 1,2 млн. м³ деревини, а у 2024 р. лише 650 тис. м³. Обтяжливою обставиною і є те, що зменшення обсягу заготівлі деревини відбувається і натомість зростання попиту деревину. Тобто замість повного задоволення потреб деревообробної промисловості у сировині **створюється його штучний дефіцит. Створений у ручному режимі дефіцит сировини та аукціонна форма торгівлі формують на ринку деревини ажіотажний попит та стрімке, економічно необґрунтоване зростання цін реалізації сировини.**

Наочним прикладом такого ажіотажного попиту та стрімкого, економічно необґрунтованого зростання цін реалізації сировини є український ринок деревини **у 2021 р.**, коли у зв'язку з високою волатильністю ціни пиломатеріалів на світовому ринку, ціна реалізації хвойного пиловника на українських аукціонах **зі стартової ціни 2500 грн/м3 піднялася до 7 000 грн/м3 (+280%), а в окремих випадках та до 10 тис. грн/м3 (+400%).** Але відсоток виконання аукціонних договорів чи фактично викупленої сировини становив тільки **близько 40%** і це є побічним негативний ефектом аукціонної торгівлі.

Подібна торговельна практика створює парадоксальну ситуацію на ринку деревини: продавець, а він зараз один, має надлишок деревини і проблему збуту, тому він і обмежує заготівлю. У організатора торгів виконання аукціонних договорів згідно з його офіційними даними становить близько 80%, але оскільки конкретна статистика не наводиться, воно може бути й меншим.

Результати аукціонних торгів

Економічно обґрунтована
ціна - орієнтовно 3500 грн **(сосна)**

Волинь I квартал 2025 року				Стартова ціна	Ціна продажу	Різниця
Лісгосп	Виставили	Купили	%			
Володимир-Волинське	6 304	6 304	100%	2 675	4 003	1 327
Камінь-Каширське	9 536	9 536	100%	2 737	4 125	1 388
Ківерцівське	15 193	15 193	100%	2 712	4 330	1 618
Ковельське	8 331	8 331	100%	2 744	4 464	1 720
Любешівське	3 390	3 390	100%	2 860	4 431	1 571
Любомльське	7 178	7 178	100%	2 700	4 520	1 820
Маневицьке	12 441	12 441	100%	2 709	4 811	2 103
Ратнівське	5 142	5 142	100%	2 633	4 489	1 857
Разом	67 515	67 515	100%	2 715	4 413	1 698

Зростання ціни орієнтовно на 50...70%. Ціна за 1 м.куб. – від 91,6 до 109.8 €

Результати аукціонних торгів

Економічно обґрунтована
ціна - орієнтовно 3500 грн

(сосна)

Рівне I квартал 2025 року				Стартова ціна	Ціна продажу	Різниця
Лісгосп	Виставили	Купили	%			
Березне	7 719	7 719	100%	2 830	4 380	1 550
Висоцьке	9 596	9 596	100%	2 787	4 203	1 415
Дубенське	7 184	7 184	100%	2 809	4 448	1 639
Клесів	15 462	15 462	100%	2 668	4 087	1 420
Костопіль	12 433	12 433	100%	2 852	4 868	2 016
Рафайлівське	9 617	9 617	100%	2 815	4 535	1 721
Сарни	14 751	14 751	100%	2 841	4 711	1 870
Соснівка	15 279	15 279	100%	2 701	4 376	1 675
Разом	92 041	92 041	100%	2 778	4 452	1 674

Зростання ціни орієнтовно на 50...65%. **Ціна за 1 м.куб. – від 93,3 до 111.1 €**

	4-й кв 2024	1-й кв 2025	Відхилення
Об'єм	130 561	125 057	- 5 504
Сума	307 531 073	334 100 664	26 569 590

Результати аукціонних торгів (сосна)

Grupa handlowo-gatunkowa						Ilość [m³]			Szacunkowa wartość		
WK_STANDARD_K SO						487			147		
Sortyment:	WAK 2K	WAK 3K	WBK 2K	WBK 3K	WCK 1K	WCK 2K	WCK 3K	WDK 1K	WDK 2K	WDK 3K	
Cena [zł/1m³]	472,23	578,29	391,31	446,79	289,00	337,84	384,95	221,09	240,45	260,97	

Grupa handlowo-gatunkowa						Ilość [m³]			Szacunkowa wartość		
WK_STANDARD SO						358			116		
Sortyment:	WAK 2	WAK 3	WBK 2	WBK 3	WCK 1	WCK 2	WCK 3	WDK 1	WDK 2	WDK 3	
Cena [zł/1m³]	486,93	596,30	403,49	460,71	298,00	348,36	396,94	227,97	247,94	269,09	

Grupa handlowo-gatunkowa						Ilość [m³]			Szacunkowa wartość		
W_STANDARD SO						69			2		
Sortyment:	WA0 2	WA0 3	WB0 1	WB0 2	WB0 3	WC0 1	WC0 2	WC0 3	WD 1	WD 2	WD 3
Cena [zł/1m³]	478,76	586,29	322,30	396,72	452,98	293,00	342,52	390,28	224,15	243,78	264,58

Результати аукціонних торгів (сосна)

Сосна

Клас якості – ВС

Три класи діаметрів:

1 – до 24 см 323 zl 3230 грн 75.8 €

2 – 25...34 см 378 zl 3780 грн 88.7 €

3 – 35 і більше 426 zl 4260 грн 100 €

1 zl – 10 грн; 1€ – 4.26 zl

Законодавчі документи

Закон України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів»

Документ 2860-IV, чинний, поточна редакція — Редакція від **24.10.2020**
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2860-15#Text>

Стаття 2. Заборона експорту лісо- та пиломатеріалів цінних та рідкісних порід дерев
Вивезення за межі митної території України лісоматеріалів та пиломатеріалів цінних та рідкісних порід дерев забороняється.

Стаття 2¹. Тимчасова заборона експорту лісоматеріалів у необробленому вигляді
Тимчасово, строком на 10 років, забороняється вивезення за межі митної території України в митному режимі експорту лісоматеріалів необроблених (код 4403 УКТЗЕД):

деревних порід, крім сосни, - з 1 листопада 2015 року;

деревних порід сосни - з 1 січня 2017 року.

Резолюції з пропозиціями

**Реакція законодавчої і виконавчої
влади – практично нульова!**

Законодавчі документи

З метою збалансування процесу ціноутворення на ринку деревини у 2020р. розроблено перший варіант Законопроекту «Про ринок деревини», який поряд з аукціонами передбачав можливість оферти, під якою розумілося гарантоване постачання деревини деревообробникам за середньозваженими цінами 50% обсягу сировини, переробленої ними у попередньому році, що дозволило б значно стабілізувати деревообробне виробництво, від якого держава отримала б набагато більший прибуток, ніж від спекулятивної торгівлі деревиною.

**Проект Закону України «Про ринок деревини»
4197 від 07.10.2020
4197-1 від 26.10.2020
4197-д від 10.09.2021 (18.11.2021 – прийнято за основу у
першому читанні)**

ПРОПОЗИЦІЇ, ДУМКИ ТА АРГУМЕНТИ НА ПІДТРИКУ ПУБЛІЧНОЇ ОФЕРТИ

- 1. Деревина – це унікальний ресурс, що має виключне екологічне, соціальне та економічне значення і тому порядок продажу цього ресурсу має бути також особливим. Цей порядок мав би відрізнитись від правил продажу більшості видів товарів.**
- 2. Галузі лісового сектору України (лісове господарство, деревообробна промисловість, виробництво меблів, целюлозно-паперова промисловість, виробництво енергії з деревини та інші) є стратегічними для України, оскільки, власне, лісовий сектор України є локомотивом сталого розвитку. Цей сектор працює з поновлюваним ресурсом і тому майбутні перспективи розвитку є оптимістичними.**
- 3. Механізм публічної оферти можна розглядати як законний спосіб підтримки вітчизняного виробника.**

4. **Механізм публічної оферти стимулює виробника інвестувати значні кошти, передбачаючи майбутнє забезпечення сировиною. Якщо упевненості у ресурсному забезпеченні немає – не буде і притоку інвестицій.**

5. **Механізм публічної оферти бере до уваги історію та обсяг закупівель необробленої деревини. Це абсолютно логічно. Лісові ресурси необхідно віддавати у досвідчені та кваліфіковані руки (можливо додатково треба враховувати глибину переробки, суму сплачених податків на одиницю сировини тощо).**

6. **Механізм публічної оферти унеможлиблює спекуляційні торгівельні перепродажі сировини, у яких не задіяні, власне виробники, а також забезпечує зростання доданої вартості.**

7. **Механізм публічної оферти підтримує вітчизняного виробника** (у лісовому секторі працює близько 190 тисяч працівників (станом на 02.2022р.), більше половини з яких задіяні у деревообробному та меблевому виробництвах).

8. Механізм публічної оферти підтримує малий та середній бізнес.

9. Нехтування механізмом публічної оферти із міркувань корупційності процедури укладення прямих договорів є необґрунтованим, оскільки, власне, цю процедуру можна прописати як прозору і ринкову (ціна у прямому договорі формується на основі біржових (аукціонних) торгів, а сам договір є публічним).

10. Спроби перевести весь обсяг продажу необробленої деревини на будь-який торгівельний майданчик лежать в одній площині із намаганням відмінити заборону на експорт необробленої деревини і можуть трактуватись як такі, що шкодять розвитку промислового та економічного потенціалу України.

11. Захист процедури публічної оферти необхідно аргументувати польським прикладом (80:20; 70:30). У якій країні працює 100 % механізм ринкового аукціону?

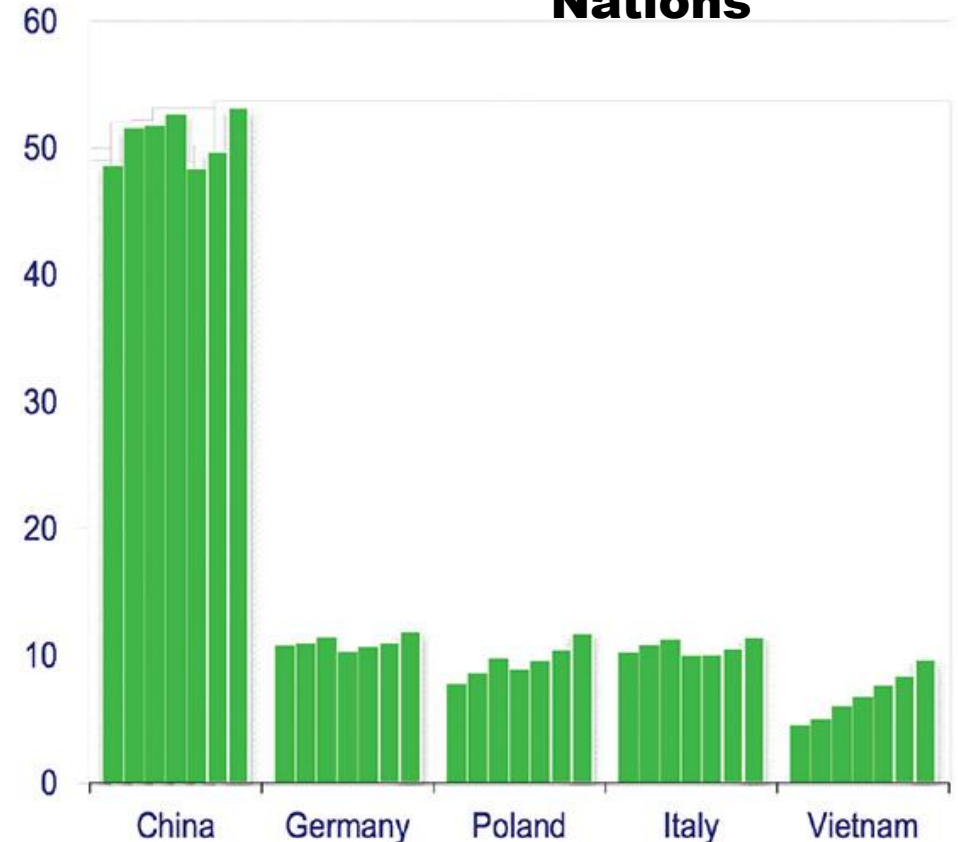
12. Доцільно розробити механізми унеможливлення пропозиції за неринковими низькими цінами. Очевидно у цій ситуації варто застосовувати сучасні цифрові системи глобального обліку деревини.

Відкрите запитання – яким чином купувати необроблену деревину (лісоматеріали) новоствореному бізнесу?

Законодавчі документи

Проект Закону України «Про ринок деревини»
4197-д від 10.09.2021 (18.11.2021 – прийнято за основу у
першому читанні)

Major furniture exporting countries, 2012-2018 US\$ billion Source: CSIL processing of United Nations

Круглий стіл: «Переробники – перші. Імплементція польського досвіду торгівлі деревиною в законопроект «Про ринок деревини»

Дата: 6 листопада, 13:00 – 15:00.

Місце: Прес-центр «Укрінформ (м. Київ, вул. Богдана Хмельницького, 8/16.)

Під керівництвом народного депутата Богдана Кицака у комітеті ВРУ з питань економічного розвитку триває робота робочої групи над оновленим законопроектом № 4197-д «Про ринок деревини», до якої долучені всі ключові стейкхолдери лісової, деревообробної та меблевої галузі. Одним із важливих нововведень цього законопроекту є запровадження каскадного принципу проведення аукціонних торгів деревиною, а також окремого механізму доступу до перших торгів для вітчизняних переробників деревини.

Визначення пріоритетів у правилах продажу деревини вже не один рік діє в сусідній Польщі, яка демонструє значні успіхи у виробництві продукції з деревини та є одним із найбільших виробників меблів у світі. У жовтні там почали діяти нові правила продажу деревини, які передбачають, що 75% всієї заготовленої деревини можуть придбати лише вітчизняні переробники.

Законодавчі документи

Проект Закону України «Про ринок деревини»
4197-д від 10.09.2021 (18.11.2021 – прийнято за основу у
першому читанні)

Це не Законопроект «Про ринок деревини», це Законопроект «Про ринок біржової торгівлі з реалізації деревини», причому всієї, як необробленої, так і обробленої і є втручанням в господарську діяльність приватного бізнесу. Необроблена деревина та вся продукція з неї згідно із Законопроектом 2024р. стає біржовим товаром, реалізація якого з прийняттям Законопроекту можлива лише на біржових торгах ліцензійних бірж.

Згідно з новою версією Законопроекту 2024 р. насправді розпорядником лісового ринку стає НКЦПФР (регулятор) та ліцензійні біржі (організатор торгів). Роль продавця – заготовити деревину та передати її на реалізацію того, на кого вкаже НКЦПФР. Роль покупців - брати участь у біржових торгах, отримувати деревину за жеребом випадку та волі продавця за максимально можливою ціною, оплачувати всі виставлені рахунки та відчувати постійне почуття відповідальності за виконання своїх договірних зобов'язань, інакше проти порушників буде вжито заходів впливу. Самі організатори та продавці за невиконання своїх зобов'язань при цьому жодної відповідальності не несуть.

Чи є можливість розвитку лісової галузі України за прийняття Закону України «Про ринок деревини» у запропонованому варіанті – Ні. Це шлях до розвитку – Ні, це шлях до занепаду, що неприпустимо під час війни!

Дякую за увагу!